

דף למנחה- ט' באב- השבר כהזדמנות
יערה סלמון מיכאלי

כלים שבורים

אם הדיוט משתמש בכלי שבור גנאי הוא לו,
אבל הקב"ה אינו כן, אלא כל שימושיו כלים שבורים:
'קרוב ה' לנשברי לב, ואת דכאי רוח יושיע' (תהלים לד, יט);
'הרופא לשבורי לב' (תהלים קמז, ג);
'זבחי אלהים רוח נשברה, לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה' (תהלים נא, יט).
פסיקתא דרב כהנא קנח, ב; ויקרא רבה ז, ב

- מה ההבדל בין נקודת המבט של ההדיוט ושל הקב"ה ביחסם לכלים השבורים?
- מה מסמל ההבדל ביניהם?
- מדוע לדעתכם 'כל שימושיו של הקב"ה בכלים שבורים'?

לב שלם

כשאת לידי אני הולך צולל, כשאת רחוקה אני מתחיל לרוץ.
את רואה לתוכי אני רואה דרכך, את רוצה נקודות אני רוצה רצוף.
וכשאני מתפרק את יותר שלמה, גלים גלים בא הכאב,
לב שבור הוא לב שלם.
לפעמים את אצלי ואני אצל כולם, לפעמים אני כאן אבל את כבר לא.
את רוצה לחכות אני רוצה מיד, את רוצה קצת אוויר אני רוצה לנשום.
ברי סחרוף, לב שלם, מתוך האלבום: נגיעות.

- מה הכוונה לדעתכם בשורות: 'כשאת רחוקה אני מתחיל לרוץ' וכשאני מתפרק את יותר שלמה'?
- כיצד משפיע הלב השבור על מערכת היחסים עם הקב"ה, על פי המדרש, וכיצד הוא משפיע על מערכת היחסים הזוגית, בשירו של ברי סחרוף?

"חורבן ותלישות"

" מה ערכה ומה פריה של תנועת שחרור שאין עימה שורשיות ויש עמה שכחה, אשר תחת לטפח ולהעמיק בקרב נושאים את הרגשת המקור ואת ידיעת המקורות, היא מטשטשת את זיכרון נקודת המוצא ומקצצת בנימין אשר דרכן יונקת התנועה את לשדה. כלום היינו עוד מסוגלים כיום הזה לתנועת תקומה לולא היה עם ישראל שומר בלבו בקשיות עורף קדושה את זכר החורבן? ולא היה מיחד בזיכרונו ובהרגשתו ובהליכות חייו את יום החורבן מכל הימים? זהו כוחו של הסמל החיוני המגובש והמפרה בקורות העם. אלמלא ידע עם ישראל להתאבל במשך דורות רבים על חורבנו ביום הזיכרון, בכל חריפות ההרגשה של מי שמתו מוטל לפניו, של מי שאך זה עתה אבדו לו חירותו ומולדתו, לא היו קמים לנו לא הס ולא פינסקר, לא הרצל ולא נורדוי, לא סירקין ולא בורכוב, לא א.ד. גורדון ולא י.ח. ברנר. ויהודה הלוי לא יכול היה ליצור "את ציון הלא תשאלי" וביאליק לא היה יכול לכתוב את "מגילת האש". האמנם תש כוחנו לחיות ולהחיות את סמלינו, להעמיק בתכנם, למלא אותם רוח הדור וצרכי הדור?... האמנם אין לנו עוד מסוגלים אלא לחיים תלויים, לתרבות תלושה ולסמלים תלויים?"

ברל כצלנסון, שנות המחנות העולים א', הוצ' הקיבוץ המאוחד, 1975, עמ' 425

לכל אדם יש שורשים שהם חלק מהותי מזהותו. על פי כצלנסון, ללא שורשים תרבותיים אלה, האדם תלוש וחסר תשתית שתפרה אותו ותכוון אותו למקומות חדשים. לפיכך זקוק העם היהודי לזיכרון הקוקטיבי של ט' באב, יום האבל על חורבן המקדש, כי רק דרך זיכרון זה הוא יוכל לקום ולפרוח ולשאוף לחזרה לארץ. דרכי הזיכרון של חורבן הבית מכוונות את כלל העם היהודי להתחבר לאותן תחושות של אבל ואיבוד הזהות שחשו הפרושים במקור לעיל, גם אלפי שנים מאוחר יותר.

- האם גם אתם רואים ערך בזיכרון הקולקטיבי? במה שונה הוא ובמה דומה לזיכרון הפרטי של כל אדם בחייו האישיים? מה עוזר לכם להתחבר ליום זה בצורה הכנה ביותר?

לסיכום-

"אין שלם מלב שבור; אין זעקה גדולה מהדממה; אין ישר מסולם עקום"

רבי מנחם מנדל מקוצק (1787 - 1859)

אנו זוכרים את החורבן, את השבר ואת החסר שהופכים אותנו לשלמים. גם באחד הרגעים הכי שמחים בחיינו- בעת חופת נישואין- אנו מזכירים את ירושלים

**דף למנחה- ט' באב- השבר כהזדמנות
יערה סלמון מיכאלי**

וחורבנה ושוברים כוס לזכרה. ולמה בעצם? מה חשיבותו של זיכרון זה? איך
חורבן בית מקדש רלוונטי לחייהם של מי שאינם דתיים?

השברים מאפשרים בנייה ותיקון, התחדשות וצמיחה. הם מבקעים מציאות
קיימת ומאפשרים קיומה של מציאות חדשה, אחרת- שלנו יש את הכוח להופכה
לטובה יותר. וזה הרי רלוונטי לחיי כולנו.

אל תבקשו את המושלם, את המוחלט. חפשו את הסדקים במדרכת הבטון
דרכם מבצבצים הסביונים הצהובים, ובקשו את הסדקים בקירות הבטון דרכם
חודרות קרני השמש.